

Leo Trotskij

Ukrainas oberoende och sekteristiska virrpannor

30 juli 1939

Ursprungligen publicerad i *Socialist Appeal* 15 & 17 september 1939. Översättning är gjord från engelska ur *Writings of Leon Trotsky 1939-40*, Pathfinder Press. För översättning och digitalisering svarar *Socialisten* (<http://www.socialisten.nu/>). Rättat av Martin F.

I en av de små sekteristiska tidningar som utges i Amerika, och som lever på smulor från den fjärde internationalens bord och betalar tillbaka med den svartaste otacksamhet, råkade jag hitta en artikel om det ukrainska problemet. Vilken förvirring! Den sekteristiske författaren är naturligtvis emot parollen om ett oberoende Sovjet-Ukraina. Han är *för* världsrevolutionen och *för* socialismen – ”fullt ut”. Han anklagar oss för att strunta i Sovjetunionens intressen och för att backa från idén om den permanenta revolutionen. Han kallar oss centrister. Kritiken är mycket sträng, närmast oförsonlig. Olyckligtvis förstår han alls ingenting (namnet på denna lilla publikation, *The Marxist*, klingar tämligen ironiskt). Men hans oförmåga att förstå är av en så genomarbetad, nästan klassisk form att den gör det möjligt för oss att klargöra frågan bättre än tidigare.

Vår kritiker utgår ifrån följande position; ”Om arbetarna i sovjetiska Ukraina krossar stalinismen och återupprättar en sann arbetarstat ska de då avskilja sig från resten av Sovjetunionen? Nej.” Och så vidare. ”Om arbetarna krossar stalinismen...” så kan vi mycket tydligare se vad som bör göras. Men först måste stalinismen krossas. För att lyckas med detta får man inte blunda för att separatistiska tendenser växer i styrka i Ukraina, utan istället ge dem ett korrekt politiskt uttryck.

”Vi ska inte vända ryggen åt Sovjetunionen” fortsätter författaren ”men dess återskapande och återupprättande som världsrevolutionens högborg – detta är den marxistiska vägen.” Den verkliga strömning som utvecklas bland massorna, i detta fall de nationellt förtryckta massorna, ersätts av vår vise man med spekulationer om vilken väg som är den bästa. Med samma metod, fast med mera logik skulle man kunna säga ”att försvara ett degenererat Sovjetunionen är inte vår uppgift, utan den segerrika världsrevolutionen som kommer att förvandla hela världen till ett världens Sovjetunion”, osv. Sådana aforismer kostar inget.

Vår kritiker upprepar flera gånger mitt uttalande som gick ut på att ett oberoende Ukrainas öde oupplösligen är förenat med den proletära världsrevolutionen. Utifrån detta allmänna perspektiv, ABC för en marxist, lyckas han emellertid skapa ett recept på opportunistisk passivitet och nationell nihilism. Den proletära revolutionens seger i världsskala är slutprodukten av en mängd rörelser, fälttåg och strider, och alls inte en i förväg säkrad förutsättning för att automatiskt lösa alla frågor. Endast genom att rakt och djärvt formulera den ukrainska frågan utifrån de i verkligheten givna omständigheterna kan vi underlätta de småborgerliga massornas anslutning till proletariatet, som i Ryssland 1917.

Det är sant nog att vår författare kan invända att det i Ryssland före oktober var den borgerliga revolutionen som utvecklades, medan vi idag redan har lagt den socialistiska revolutionen bakom oss. Ett krav som skulle ha kunnat vara mycket progressivt 1917 är nu reaktionärt. Ett sådant resonemang, helt i byråkratisk och sekteristisk anda, är felaktigt från början till slut.

Rätten till nationellt självbestämmande är naturligtvis en demokratisk, inte en socialistisk princip. Men verkligt demokratiska principer stöds och förverkligas i vår tid bara av det

revolutionära proletariatet; det är därför de flyter samman med socialistiska uppgifter. Bolsjevikpartiets målmedvetna kamp för de förtryckta nationaliteternas rätt till självbestämmande förenklade det proletära maktövertagandet alldeles oerhört. Det var som om den proletära revolutionen drog in i de demokratiska, framförallt land- och nationalitetsproblemen i sig, och därmed gav den Ryska revolutionen en sammansatt karaktär. Proletariatet var redan i färd med att fylla sina socialistiska uppgifter, men kunde inte omedelbart höja bondeklasserna och de förtryckta nationaliteterna (där bondeklassen dominerade), som var upptagna av att lösa de demokratiska uppgifterna, till samma nivå.

Ur detta föddes de historiskt sett oundvikliga kompromisserna såväl vad gäller jordbruket som den nationella frågan. Trots de ekonomiska fördelar storskaligt jordbruk kunde ge, tvingades Sovjetregeringen dela upp stora egendomar. Först flera år senare kunde regeringen gå över till kollektivjordbruk och då skyndade den genast för fort fram, och fann sig, bara några år senare, tvingad att göra eftergifter åt bönderna genom att tillåta privata jordlotter som på många håll hotar att sluka kollektiva jordbruken. Nästa steg i denna motsägelsefulla process är ännu inte avgjort.

Behovet av kompromisser, snarast ett antal kompromisser, visar sig på ett liknande sätt i frågan om de nationella problemen, vilkas vägar inte är mer rätlinjiga än jordbrukets. Sovjetrepublikens federala struktur representerar en kompromiss mellan planekonomins behov av centralism och de tidigare förtryckta nationernas behov av lokalstyre. Efter att ha skapat en arbetarstat utifrån den federala kompromissen skrev bolsjevikpartiet in nationernas rätt till totalt avskiljande i konstitutionen och visade därmed att partiet alls inte ansåg att den nationella frågan nu lösts en gång för alla.

Författaren till den kritiska artikeln säger att partiledningen hoppades ”övertyga massorna att förbli Inom ramen för den förenade Sovjetrepubliken”. Det är riktigt, om ordet ”övertyga” inte uppfattas som en fråga om logisk argumentering, utan som erfarenheten av ekonomisk, politisk och kulturell samverkan. Abstrakt agitation för centralism väger inte särskilt tungt. Som redan sagts var federationen ett nödvändigt avsteg från centralismen. Det måste också tilläggas att federationens sammansättning inte är given, vare sig i förväg eller en gång för alla. Beroende på objektiva villkor en federation utvecklas mot starkare centralmakt eller tvärtom mot större nationellt oberoende för delarna. Politiskt är det inte frågan om det ”generellt sett” är fördelaktigt för olika nationaliteter att leva samman inom ramen för en större stat, utan snarare om en viss nation utifrån sin egen erfarenhet har funnit det fördelaktigt att leva samman med en viss stat.

Med andra ord: Vilken kraft är starkare under vissa givna omständigheter: den centrifugala eller centripetala? Eller, för att uttrycka det mer konkret: Har Stalin och hans ukrainska satraper lyckats övertyga de ukrainska massorna om att Moskvas centralstyre är bättre än ukrainskt oberoende, eller har de misslyckats? Frågan är av avgörande betydelse. Ändå anar vår författare inte ens dess existens.

Önskar Ukrainas bredda massor ett avskiljande i från SSSR? Vid första påseendet kan det förefalla svårt att svara på den frågan eftersom det ukrainska folket i likhet med alla andra folk i SSSR, berövats alla möjligheter att uttrycka sin vilja. Men själva födelsen av den totalitära regimen och dess ständigt allt mer brutala intensifiering, särskilt i Ukraina, visar att de ukrainska massornas verkliga vilja är fientlig mot Sovjetbyråkratin. Det saknas inte bevis för att en av de viktigaste källorna till denna fientlighet är undertryckandet av ukrainskt oberoende. De nationalistiska tendenserna i Ukraina tog sig häftiga uttryck under 1917-19. Borotbapartiet var det vänsterparti som gav uttryck för dessa känslor. Det viktigaste tecknet

på den leninistiska politikens framgångar i Ukraina var sammanslagningen av det ukrainska bolsjevikpartiet och Borotbisternas organisation.

Under nästa årtionde skedde däremot en brytning med Borotbagruppen, vars ledare utsattes för förföljelse. Den gamle bolsjeviken Strypnik, en helhjärtad stalinist, drevs till självmord 1933 för påstått beskydd av de nationalistiska tendenserna. Den som "organiserade" detta självmord var det stalinistiska sändebudet Postysjev som sedan blev kvar i Ukraina som representant för den centralistiska politiken. Så småningom föll emellertid också Postysjev i onåd. Detta är ett utomordentligt viktigt symptom, för det avslöjar hur mycket kraft som ligger bakom den nationalistiska oppositionen mot byråkratin. Ingenstans antog utrensningarna och förtrycket sådan våldsamt karaktär mot massan av folket som i Ukraina.

Att ukrainska demokratiska element utanför Sovjetunionen så tydligt vänder sig bort från Sovjetunionen är av stor betydelse. Då det ukrainska problemet tidigt i år förvärrades, hördes alls inga kommunistiska röster. Det ukrainska prästerskapets och de nationella socialisternas röster var däremot alldeles tillräckligt högljudda. Detta betyder att den proletära förtruppen har tappat greppet om den ukrainska nationella rörelsen, och att denna rörelse har gått långt längs separatismens väg. Sist men inte minst är stämningarna bland ukrainska emigranter i Nordamerika en tydlig indikation. Till exempel i Kanada, där ukrainarna utgör tyngdpunkten i Kommunistpartiet, började 1933, efter vad jag har fått mig berättat av en framstående deltagare i rörelsen, ett märkbart uttåg av ukrainska arbetare och bönder ur partiet och de utträdande föll antingen ner i passivitet eller alika schatteringar av nationalism. Sammantaget vittnar dessa fakta och symptom otvivelaktigt om de separatistiska tendensernas växande styrka bland de ukrainska massorna.

Detta är det grundläggande faktum som ligger bakom problemet. Det visar att trots det stora steg framåt som i och med oktoberrevolutionen togs på den nationella frågans område har den isolerade proletära revolutionen i ett efterblivet land visat sin oförmåga att lösa den nationella frågan, särskilt den ukrainska frågan, som ända in i kärnan, är internationell till sin karaktär. Termidorreaktionen, krönt av den bonapartistiska byråkratin har slungat de arbetande massorna långt tillbaka också på den nationella frågans område. Det ukrainska folkets breda massor är missnöjda med sitt nationella öde och önskar förändra det drastiskt. Det är detta den revolutionära politikern, till skillnad från byråkraten och sekteristen måste utgå ifrån.

Om vår kritiker hade förmågan att tänka kritiskt skulle han utan alltför stora svårigheter kunnat gissa sig till stalinisternas argument mot parollen om ett oberoende Ukraina: "Det är oförenligt med inställningen att Sovjetunionen måste försvaras", "skadar enheten mellan de revolutionära massorna", "tjänar Inte revolutionens intressen utan imperialismen". Med andra ord; stalinisterna skulle repetera alla de tre argument vår författare för fram. De kommer inte att underlåta att göra det.

Byråkratin i Kreml säger till kvinnan i Sovjet: "Eftersom vi har socialism i vårt land är du tvungen att vara lycklig och ge upp rätten till abort (eller ta ditt straff)". Till ukrainaren säger den: "Eftersom den socialistiska revolutionen har löst den nationella frågan är det din plikt att vara nöjd med att tillhöra SSSR och frånsäga dig alla tankar på separation (eller möta exekutionspatrullen).

Vad säger en revolutionär till kvinnan? "Det är du själv som ska bestämma om du vill ha barn. Jag är beredd att försvara din rätt till abort mot poliserna från Kreml. Till det ukrainska folket säger han: "Vad som är av betydelse för mig är er inställning till ert nationella öde och inte Kremlpolisernas "socialistiska" hårklyverier. Jag kommer att stödja er kamp för oberoende av all min kraft!"

Som så ofta annars upptäcker sekteristen att han hamnar på samma sida som polisen och får att dölja den verkliga situationen; alltså polisens våld, med ofruktbara spekulationer om hur mycket bättre det är om nationerna kommer samman i en socialistisk enhet än om de förblir uppdelade. Visserligen är ett avskiljande av Ukraina en nackdel jämfört med en frivillig och jämlik socialistisk federation, men det kommer otvivelaktigt att vara en fördel jämfört med byråkratins nu pågående kvävning av det ukrainska folket. För att komma närmare och mer helhjärtat samman är det ibland nödvändigt att separera. Lenin brukade ofta hänvisa till det faktum att förhållandet mellan de norska och svenska arbetarna förbättrades och stärktes efter upplösandet av den påtvingade unionen mellan Sverige och Norge.

Vi måste utgå från fakta – inte från tänkta rättesnören. Termidorreaktionen i SSSR, nederlaget för så många revolutioner, fascismens segrar (och fascismen skapar nu om Europas karta efter sina egna idéer) – måste betalas för med äkta mynt på alla områden, också i den ukrainska frågan. Om vi skulle ignorera den nya situation som skapats som ett resultat av nederlag, skulle vi låsas som om inget särskilt hänt och skulle vi ställa välbekanta abstraktioner mot obehagliga fakta, då kan vi lika gärna överlämna våra återstående möjligheter till revansch i en mer eller mindre nära framtid till reaktionen.

Vår författare tolkar parollen om ett oberoende Ukraina på detta vis: ”Först måste Sovjet-Ukraina befrias från resten av sovjetunionen, sedan är det dags för den proletära revolutionen och enandet av resten av Ukraina.” Men hur skulle en separation kunna äga rum utan en revolution? Författaren har hamnat i en ond cirkel, och parollen om ett oberoende Ukraina är tillsammans med Trotskijs ”haltande logik” oåterkalleligen diskrediterad. I själva verket är denna underliga logik – ”först” och ”sedan” – bara ett slående exempel på skolmästaraktigt tänkande. Vår olycklige kritiker har ingen aning om att historiska processer istället för att uppträda ”först” och ”sedan” kan förekomma samtidigt, utvecklas parallellt, påverka varandra, bromsa eller påskynda varandra och att den revolutionära politikerns uppgift är att hjälpa denna de progressiva processernas gemensamma händelser och effekter på traven. Den vassa spetsen i parollen om ett oberoende Ukraina riktas rakt mot byråkratin i Moskva och gör det möjligt för den proletära förtruppen att samla bondemassorna. Å andra sidan skapar samma paroll möjligheter för det proletära partiet att spela en ledande roll i den nationella ukrainska rörelsen i Polen, Rumänien och Ungern. Båda dessa processer kommer att föra den revolutionära rörelsen framåt och öka den proletära förtruppens specifika vikt.

Mitt uttalande, som gick ut på att arbetarna och bönderna i västra Ukraina (Polen) inte vill gå med Sovjetunionen, som den nu är, och att detta faktum är ytterligare ett argument för ett oberoende Ukraina, bemöts av vår vise man med försäkran att även om de ville förena sig med Sovjetunionen skulle de inte kunna göra det, eftersom det vore möjligt endast ”efter den proletära revolutionen i Västra Ukraina (tydligt Polen). Med andra ord: *Idag* är en ukrainsk separation omöjlig, och *efter det att* revolutionen triumferat skulle den vara reaktionär. En välbekant gammal refräng!

Luxemburg, Bucharin, Pjatakov och många andra har använt samma argument mot programmet för nationellt självbestämmande: under kapitalismen är det en utopi, under socialismen reaktionärt. Argumentet är helt och hållet felaktigt eftersom det ignorerar den sociala revolutionens epok och de uppgifter den ställer. Visserligen är under en dominerande imperialism ett verkligt stabilt och pålitligt oberoende för små mellanliggande stater en omöjlighet. Det är lika sant att i ett fullt utvecklat socialistiskt samhälle, alltså då staten börjat vittra bort, kommer frågan om nationella gränser att falla bort. Men mellan dessa ögonblick – den dag som i dag är och den fulländade socialismen – ligger de decennier under vilka vi

förbereder om för att fullborda vårt program. Parollen om ett oberoende Sovjet-Ukraina är av största betydelse för att i övergångsperioden mobilisera och utveckla massorna.

Sekteristen ignorerar helt enkelt att den nationella kampen, en av klasskampens mest invecklade och komplexa, men också viktigaste former, inte kan uppskjutas bara med enkla hänvisningar till den framtida världsrevolutionen. Då de vänt sina ögon bort från SSSR, och heller inte får stöd och ledning från det internationella proletariatet, faller småbourgeoisien, men också de arbetande massorna i västra Ukraina offer för reaktionär demagogi. Liknande processer tar säkerligen plats också i det Sovjetiska Ukraina, men är där mycket svårare att påvisa. Parollen om ett oberoende Ukraina kommer, om den i tid förs fram av den proletära förtruppen, oundvikligen att leda till att småbourgeoisien splittras så att de lägre skikten lättare kan sluta sig till proletariatet. Bara på så vis är det möjligt att förbereda den proletära revolutionen.

”Om arbetarna genomför en framgångsrik revolution i Västra Ukraina ...” framhärdar vår författare. ”skulle vår strategi då vara att kräva Sovjet-Ukrainas utträde ur SSSR för att förena sig med den västra sektionen? Tvärtom.” Detta påstående pejlar verkligen ”vår strategi” på djupet. Återigen hör vi samma toner. ”Om arbetarna genomför...” Sekteristen är nöjd med den logiska slutledningen ur den antaget redan uppnådda segerrika revolutionen. För revolutionären ligger haken i frågan just i hur man rensar vägen för revolutionen, hur man drar revolutionen närmare, hur man försäkras sig om dess seger. ”Om arbetarna genomför...” en segerrik revolution blir naturligtvis allting bra. Men just nu har vi ingen segerrik revolution utan istället en segerrik reaktion.

Att finna bron från reaktion till revolution, det är uppgiften. Det är, förresten, meningen med hela vårt program av övergångskrav (*Kapitalismens dödskamp och Fjärde internationals uppgifter*). Inte undra på att sekterister av olika nyanser inte lyckas förstå dess betydelse. De använder sig av abstraktioner – en abstraktion av kapitalism och en abstraktion av den socialistiska revolutionen. Frågan om övergången från verklig imperialism till verklig revolution, frågan om hur massorna i den givna historiska situationen kan mobiliseras för maktövertagandet förblir för dessa ofruktbara ljushuvuden, en bog som förseglats med sju insegel. Vår kritiker travar den ena hemska anklagelsen på den andra, och deklarerar att parollen om ett oberoende Ukraina tjänar imperialismens (!) och stalinisternas (!!) intressen, eftersom den ”står i fullständig motsättning till försvaret av Sovjetunionen”.

Det är omöjligt att förstå varför ”stalinisternas intressen” har dragits in. Men låt oss begränsa oss till frågan om försvaret av SSSR. Detta försvar skulle hotas av ett oberoende Ukraina bara om detta inte endast var fientligt till byråkratin, utan till SSSR. Hur som helst, men den förutsättningen (uppenbarligen felaktig); hur kan en socialist kräva att ett fientligt Ukraina ska hållas kvar inom Sovjetunionens ram? Eller berör frågan endast den nationella revolutionens period?

Ändå ser det ut som om vår kritiker har erkänt att den politiska revolutionen mot den bonapartistiska byråkratin är oundviklig. Men denna revolution kommer som varje revolution otvivelaktigt att medföra en viss fara i försvarshänseende. Vad ska vi göra åt det? Om vår kritiker verkligen tänkt över problemet skulle han svara att den faran är en sådan historisk risk som inte kan undvikas, eftersom SSSR under fortsatt bonapartistiskt syre är dödsdömt. Just samma resonemang kan lika väl tillämpas på det revolutionära nationella uppror som inte är något annat än en del av den politiska revolutionen.

Det är väl värt att lägga märke till att det allvarligaste argumentet mot oberoende inte ens föresvävar vår kritiker. Det Sovjetiska Ukrainas ekonomiska plan går helt in i planen. Om

Ukraina går ur hotar detta att krossa planen och minska produktivkrafterna. Men inte heller detta argument är avgörande. En ekonomisk plan är inte det allra heligaste. Om nationella delar av federationen, trots den enade planen går åt olika håll betyder det att planen inte tillfredställer dem. En plan är något människor har skapat. Den kan göras om så att den stämmer överens med nya gränser. Så länge planen är fördelaktig för det Sovjetiska Ukraina kommer nationen själv att eftersträva och kunna nå de nödvändiga ekonomiska överenskommelserna med Sovjetunionen, på samma sätt som landet måste kunna sluta den nödvändiga militära alliansen.

Dessutom är det otillåtligt att glömma att byråkratins plundringar och despotiska styre utgör en viktig del av den nuvarande ekonomiska planen, och utgör en tung belastning för Ukraina. Det är först och främst från denna ståndpunkt planen måste omarbetas kraftigt. Den utlevade härskande kasten fördärvar systematiskt landets ekonomi, armé och kultur; den förintar de bästa bland folket och bereder marken för en katastrof. Arvet från revolutionen kan räddas enbart av en omvälvning. Ju djärvare och mer beslutsam den proletära förtruppens politik är, i den nationella frågan lika väl som på andra områden, desto mer framgångsrik och mindre kostsam kommer den revolutionära omvälvningen att bli.

Parollen om ett oberoende Ukraina betyder inte att Ukraina för alltid ska förbli isolerat utan endast och enbart att hon återigen får använda sin fria vilja för att avgöra vilka relationer hon vill ha till andra delar av Sovjetunionen och till grannarna i väster. Låt oss tänka oss den ideala situation som vare mest fördelaktig för vår kritiker. Revolutionen äger rum samtidigt i alla delar av Sovjetunionen. Den byråkratiska hydran stryps och kastas åt sidan. Sovjeternas konstituerande kongress står på dagordningen. Ukraina ger uttryck för en önskan att ånyo ta ställning till sina relationer med SSSR. Vi får hoppas, att även vår kritiker vill ge henne den rätten. Men för att verkligen fritt kunna avgöra vilka relationer hon vill ha till andra sovjetrepubliker, för att kunna säga ja eller nej, måste Ukraina återta sin fullständiga handlingsfrihet åtminstone under denna konstituerande period. Det finns inget annat namn för detta än den nationella statens oberoende.

Låt oss nu också anta att revolutionen samtidigt omfattar också Polen, Rumänien och Ungern. Alla delar av det ukrainska folket blir fria och påbörjar förhandlingar för att förena sig med det sovjetiska Ukraina. Samtidigt uttrycker de alla en önskan att få säga sitt om förhållandet mellan ett enat Ukraina och Sovjetunionen, med Sovjetpolen o s v. Det är uppenbart att en konstituerande kongress för det enade Ukraina måste sammankallas för att alla dessa frågor ska kunna lösas. Men en "konstituerande" kongress betyder just den kongress en oberoende stat håller då den förbereder sig för att återigen ta ställning både till sin inre regim och till sina internationella förhållanden.

Det finns all anledning att anta att med världsrevolutionens seger följer att tendenser till och rörelser för enighet kommer att vinna oerhört i styrka, och att alla Sovjetrepubliker kommer att finna passande former för sitt samarbete. Detta mål kommer att uppnås endast förutsatt att de gamla tvingande banden, och som en konsekvens av det, de gamla gränserna, slås sönder helt och hållet; bara om alla de inblandade parterna verkligen är oberoende. För att påskynda och förenkla denna process, möjliggöra ett sant folkens brödraskap i framtiden, måste de utvecklade arbetarna i Storryssland redan nu förstå orsakerna till den ukrainska separatismen, lika väl som den latent kraften och historiska lagbundenheten bakom den. Och de måste, helt utan reservationer, förklara för det ukrainska folket att de är beredda att med kraft stödja parollen om ett oberoende Sovjet-Ukraina i en gemensam kamp mot den enväldiga byråkratin och mot imperialismen.

De småborgerliga ukrainska nationalisterna anser att parollen om ett oberoende Ukraina är riktig. Men de protesterar mot sambandet mellan denna paroll och den proletära revolutionen. De vill ha ett oberoende demokratiskt Ukraina och inte ett Sovjet-Ukraina. Det är inte nödvändigt att här gå in på en djupare analys av denna fråga, för den rör inte bara Ukraina utan snarare den allmänna bedömningen av vår epok, som vi analyserat många gånger. Vi skissar här bara upp de viktigaste sidorna.

Demokratien degenererar och faller sönder också i sina ursprungsländer, demokratins medelpunkter. Bara de viktigaste koloniala imperierna eller särskilt privilegierade borgerliga länder lyckas ännu upprätthålla en demokratisk regim, och också där är den tydligt på fallrepet. Det finns alls ingen grund för att hoppas att förhållandevis utarmade och underutvecklade Ukraina skulle kunna upprätta och upprätthålla en demokratisk regim. Tvärtom skulle just Ukrainas oberoende bli kortvarigt i en imperialistisk omgivning. Exemplet Tjeckoslovakien är nog värtaligt. Så länge imperialismens lagar härskar kommer små, mellanliggande nationers öde att förbli instabilt och osäkert. Imperialismen kan krossas enbart av den proletära revolutionen.

Större delen av den ukrainska nationen representeras av det nuvarande Sovjet-Ukraina. Där har ett mäktigt och rent ukrainskt proletariat skapats av industrins utveckling. Det är dess öde att leda det ukrainska folket i alla dess framtida strider. Det ukrainska proletariatet vill befria sig från byråkratins klor. Parollen om ett demokratiskt Ukraina är historiskt försenad, Det enda den kan duga till är kanske att trösta borgerliga intellektuella. Den kommer inte att ena massorna. Och utan massorna kan Ukraina omöjligt frigöras och enas. Vår stränge kritiker kastar termen "centrism" mot oss så snart han har tillfälle. Enligt honom skrevs hela artikeln för att avslöja det påfallande exemplet på vår "centrism". Men han gör inte ens ett enda försök att visa var "centrismen" i vår paroll om ett oberoende Ukraina består. Det är ju heller ingen lätt uppgift.

Centrism är benämningen på den politik som är opportunistisk till sitt innehåll men försöker förefalla revolutionär till sin form. Opportunism består i en passiv anpassning till den härskande klassen och dess regim, till det som redan existerar, vilket naturligtvis också innefattar existerande statsgränser. Centrismen delar fullständigt detta opportunistens grundläggande drag, men skyler sig med radikala uttalanden för att anpassa sig också till de missnöjda arbetarna.

Om vi utgår ifrån denna vetenskapliga definition, framgår det att den position vår olycklige kritiker intagit till sina beståndsdelar och i sin helhet är centrismisk. Han utgår från de givna (ur den rationella revolutionära politikens synvinkel slumpmässiga) gränser som delar nationer, som om dessa vore något oföränderligt. Världsrevolutionen som för honom inte är en verklighet utan en häxdoktors ramsa måste otvivelaktigt godta dessa gränser som sin utgångspunkt.

De centrifugalt verkande nationalistiska tendenserna som kan leda mot reaktion eller revolution rör honom alls inte. De våldför sig på hans lättjefulla administratörsritning som konstruerats utifrån modellen "först" och "sedan". Han skyr kampen för nationellt oberoende mot byråkratisk kvävningssöd och tar sin tillflykt till spekulationer om den socialistiska enighetens överlägsenhet. Med andra ord: hans politik – om skolmästaraktiga uttalanden om andra människors politik kan kallas politik – bär centrismens värsta drag.

Sekteristen är en opportunist som är rädd för sig själv. I sekterismen finns opportunisten (centrismen) utvecklade, som en utsökt knopp. Så utvecklar sig knoppen, till en tredjedel, till hälften, ibland mer. Då står vi inför den underliga kombinationen av sekterism och centrism

(Vereecken); av sekterism och lågvärdig opportunism (Sneevliet). Ibland skrumpnar knoppen bort utan att blomma (Oehler). Om jag inte tar fel är Oehler utgivare för *The Marxist*.